

OHEISMATERIAALI

KH 2.12.2024

KONSERNIOHJEISTUKSEN MUUTOSSUUNNITELMIIN LIITTYVÄ TYTÄRYHTIÖIDEN KUULEMINEN

Lapuan kaupunginhallituksen ja -valtuuston jäsenet ovat nostaneet esiin tarpeen päivittää konserniohjeistusta. Yhdessä heidän kanssaan olemme määritelleet kohtia, joita tulisi paremmin huomioida ohjeistuksessa.

Aiempaan konserniohjeeseen (Kv 29.10.2018) on käytännössä tehty seuraavat lisäykset:

- puolivuosisraportoinnista siirrytty neljännesvuosisraportointiin
- yli 500.000 euron yksittäisten investointien seurantaraportointi neljännesvuosittain
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kysely vuosittain
- ennakkokannan hakeminen limiittilin avaamiseen tai limiitin lisäämiseen
- hallituksen työjärjestys, jota tytäryhtiön hallitus voi käyttää soveltuvin osin.

Tehtyjen päivitysluonnosten jälkeen on tytäryhtiöiden toimitusjohtajille annettu mahdollisuus tulla kuulluksi ja lausua näkemyksensä ohjeistukseen. Heille on lähetetty seuraavat päivitetty ohjeet:

- Lapuan kaupungin konserniohje 2025
- Hallituksen työjärjestys, liite
- Lapuan kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje.

Tähän dokumenttiin on kerätty tytäryhtiöiden antamat kommentit. Lisäksi kommenttien loppuun on merkitty, miltä osin kommentteja on huomioitu lopullisiin ohjeisiin.

Lapuan kaupungin konserniohje, hallituksen työjärjestys ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje => Tytäryhtiöiden kommentit alla:

Konserniohjeen 7 §:n mukaan "Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuosittaisissa talousarvioissa tai muutoin strategiset, toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä valvoo osaltaan niiden toteutumista." Tytäryhtiö tiedusteli, missä tavoitteet on määritelty.

Konserniohjeen 9 §:n osalta puolivuosisraportoinnista neljännesvuosisraportointiin on herättänyt huolta tytäryhtiöissä seuraavasti:

- kykeneekö tilitoimisto toimittamaan neljännesvuosisraportit, kun puolivuosisraportitkin ovat myöhästyneet?
- onko neljännesraportista olennaista hyötyä konsernijohdolle?
- välitilinpäätöksen tekemisestä aiheutuu tarpeetonta kustannusta
- neljännesvuosisraportointi on työllistävää ja kuluja aiheuttavaa toimintaa, eikä tuota mitään lisäarvoa käytännössä

Konserniohjeen 9 §:n mukaan "Tytäryhtiöiden tulee antaa neljännesvuosittain myös seurantaraportti yksittäisistä investoinneista, joiden suuruus on yli 500.000 euroa." Tytäryhtiön näkemyksen mukaan seurantaraportointi yksittäisistä projekteista ei ole normaalia toimintaa, mikäli niissä ei ole ilmennyt poikkeavia tarpeita.

Konserniohjeen 9 §:n osalta konsernijohdon lähettämään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kyselyyn toivottiin kaupungilta konkreettisempia kysymyksiä ja rajauksia.

Konserniohjeen 11 §:n pohjalta tytäryhteisön tulee hankkia Lapuan kaupungin konsernijohdolta kirjallinen ennakkokanta tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Tytäryhtiöt pitivät

ennakkokannan vaativaa listaa pitkänä ja kyseenalaistivat etenkin seuraavat toimenpiteet, joihin ennakkokantaa tulee ohjeen mukaan pyytää:

- hallituksen yhtiökokoukselle tekemä voitonjakoehdotus
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti ole annettu yhtiön tehtäväksi
- lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- limiittitilin avaaminen tai olemassa olevan limiittitilin kasvattaminen
- johdonnaisinstrumenttien käyttö
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta tai vaihtaminen.

Joidenkin tytäryhtiöiden mielestä olisi paikallaan asettaa euromääräisiä rajoja esim. lainanottoon ja limiittitiliin liittyen. Lisäksi konserniohjeen 11 §:n osalta nousi esiin kysymys siitä, tulisiko kiinteistö- ja yrityskaupoille olla jokin raja.

Lisäksi konserniohjeen 11 §:n osalta nousi kysymys siitä, onko niin, että investoinnit, jotka ovat talousarviossa, eivät enää vaadi konserniohjausta.

Konserniohjeen 12 §:n mukaan ”Kaupunkikonsernin yksiköt sijoittuvat ensisijaisesti omiin tai kaupungin omistamiin tiloihin.” Tytäryhtiön pyynnön mukaan tähän lisättäisiin myös muiden tytäryhtiöiden omistamat tilat.

Konserniohjeen 12 §:n mukaan yhteisö ei saa ilman kaupunginhallituksen lupaa antaa takauksia tai käyttää omaisuuttaan muiden velkojen vakuutena. Tätä pidettiin tytäryhtiöiden taholta kyseenalaisena.

Konserniohjeen 12 §:n mukaan ”Palkkauksessa ja muissa sopimuksenvaraisissa asioissa noudatetaan kaupungin kanssa yhtenäisiä periaatteita. Tytäryhteisö järjestää eläkevakuutuksensa Kevassa silloin, kun se on Lapuan kaupungin edun mukaista, eikä tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.” Tämä on ollut myös aiemmin konserniohjeessa, mutta tytäryhtiöiden ilmoituksen mukaan tytäryhtiöillä on tällä hetkellä eläkevakuutuksia myös muilla eläkevakuutusyhtiöissä. Lisäksi tytäryhtiön näkemyksen mukaan tytäryhtiön kuuluu itse vastata henkilöstötarpeestaan eikä erityisesti huomioida kaupunkikonsernin sisäisiä siirtotarpeita.

Konserniohjeen 15 §:n mukaan hallituksella on oltava työjärjestys, johon on kirjattu hallituksen työskentelytavat, kokousten pöytäkirjaaminen ja hallituksen kokoontumisaikataulu. Lisäksi konserniohjeen liitteenä oli hallituksen työjärjestys, jota tytäryhtiöt voivat hyödyntää soveltuvin osin. Tähän tytäryhtiöltä tuli kommentti siitä, että tytäryhtiöllä on jo käytössä työjärjestys, eikä hallituksen jäsenten valintaan ja pätevyyteen liittyvät vaatimukset kuuluisi hallituksen työjärjestykseen.

Yleisesti ottaen tytäryhtiön näkemyksen mukaan konserniohje ei merkittävästi selkeytä yhteistyötä, vaan luo jäykkyyttä. Lisäksi tytäryhtiön näkemyksen mukaan omistajaohjaus yhtiön normaaliin toimintaan liittyvien asioiden hoitamisessa voi lamaannuttaa ja rampauttaa yhtiön toiminnan.

Konsernijohtoon vastaukset ja tehtävät muutokset lopullisiin ohje-ehdotuksiin

Konserniohjeen 7 §:n mukaiset tavoitteet hyväksytään Lapuan kaupunginvaltuustossa osana talousarviota. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat esittelevät tavoitteet kaupunginhallituksen talousseminaarissa ja talouspäällikkö kokoaa niistä yhtiökohtaiset tavoitteet talousarvioon.

Konserniohjeen 9 §:n mukainen neljännesvuosiraportointi palvelee sekä konsernijohtoa että tytäryhtiöiden hallituksia. Omistajaohjauksella Lapuan kaupunki haluaa ohjata konsernin tytäryhtiöiden hallituksia siten, että yhtiöissä pidetään hallituksen kokouksia vähintään neljä kertaa vuodessa ja kyseisissä kokouksissa käsitellään myös yhtiön taloudellinen tilanne.

Neljännesvuosiraporttina ei tarvitse laatia erillistä välitilinpäätöstä, vaan kirjanpitojärjestelmästä tulostettu pitkä tuloslaskelma ja tase, jossa on edellisen vuoden vastaava kausi vertailuna, on riittävä neljännesvuosiraportti, kunhan siihen on liitetty lyhyt yleiskatsaus tilanteesta. Tytäryhtiön hallituksen vastuulle kuuluu OyL:n 6:2 mukaan myös se, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Neljännesvuosiraportoinnista hyöttyy sekä tytäryhtiön hallitus että konsernijohto. Konserniohjeen 9 §:n mukaan tytäryhtiöiden tulee antaa neljännesvuosittain seurantaraportti yksittäisistä investoinneista, joiden suuruus on yli 500.000 euroa. Myös tästä toimintatavasta hyötyvät sekä tytäryhtiön hallitus että konsernijohto. Mahdolliset poikkeamat voidaan havaita vain sen avulla, että investointeja seurataan erikseen. Yli 500.000 euron rajauksella otetaan seurannan piiriin vain olennaiset investoinnit.

Konserniohjeen 9 §:n mukainen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kysely tullaan toteuttamaan ensimmäisen kerran vuonna 2025 ja se tulee olemaan erittäin konkreettinen.

Konserniohjeen ennakkokantaa edellyttävää listaa pidettiin laajana. Ennakkokantaa vaativalta listalta voidaan poistaa seuraavat asiat: merkittävät henkilöstöpoliittiset ratkaisut, yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen, eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen.

Mikäli tytäryhtiön investoinnit on avattu Lapuan kaupungin talousarviokirjassa, joka on hyväksytty Lapuan kaupunginvaltuustossa, ei niihin enää tarvitse hakea omistajaohjausta. Tällä hetkellä talousarviokirjan merkinnät eivät ole yksilöidyllä tasolla tytäryhtiöitä koskien, mutta tytäryhtiöt voivat kehittää omaa talousarviovalmisteluaan tämän osalta seuraavina vuosina.

Konserniohjeen 12 §:stä voidaan poistaa maininta ”Palkkauksessa ja muissa sopimuksenvaraisissa asioissa noudatetaan kaupungin kanssa yhtenäisiä periaatteita. Tytäryhteisö järjestää eläkevakuutuksensa Kevassa silloin, kun se on Lapuan kaupungin edun mukaista, eikä tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.”

Konserniohjeen 12 §:ään voidaan lisätä ”Kaupunkikonsernin yksiköt sijoittuvat ensisijaisesti omiin tiloihin, kaupungin omistamiin tiloihin **tai kaupungin muiden tytäryhtiöiden tiloihin.**”

Konserniohjeen liitteenä oleva hallituksen työjärjestyksen malli, jota voidaan käyttää soveltuvin osin, on Kuntaliiton mallin pohjalta luonnosteltu malli. Kuten mallissa mainitaan, sitä voi soveltaa tytäryhtiöissä soveltuvin osin.

Kaupunginhallituksen 2.12.2024 esityslistalla olevaan konserniohjeeseen on tehty tässä mainitut muutokset.

Lapulla 28.11.2024

Valmistelija: Satu Kankare